

УДК 636.7.051.06.082.2(477)

DOI: <https://doi.org/10.31073/abg.70.06>

ДОСЛІДЖЕННЯ ПАРАМЕТРІВ ЕКСТЕР'ЄРУ СОБАК ВІТЧИЗНЯНОЇ ПОРОДИ ОДІС

С. В. ЄГОРЧЕНКОВА, Л. В. БУЛА*Сумський національний аграрний університет (Суми, Україна)*<https://orcid.org/0000-0001-8761-7676> – С. В. Єгорченкова<https://orcid.org/0000-0002-4698-9307> – Л. В. Була

ursula1708@ukr.net

Проведені дослідження параметрів екстер'єру племінного поголів'я собак вітчизняної породи Одис ($n = 29$), які використовуються у розведенні протягом попередніх 10 років. Тварини оцінювались загальноприйнятим у собаківництві методом промірів. Метою роботи була оцінка основних лінійних промірів відповідно до статі та віку тварин, аналіз індексів будови тіла, а також відповідність отриманих значень до стандарту породи.

Встановлено, що висота в холці у псів та сук ($38,73 \pm 0,40$ см і $35,31 \pm 0,75$ см, відповідно) знаходиться в межах параметрів, що зазначені у стандарті, а невеликий коефіцієнт варіації ($C_v = 3,38-9,02\%$) свідчить про однотипність собак вибірки. За всіма оціненими промірами пси переважали сук за статистично значущої різниці ($P \geq 0,95-0,999$), що вказує на яскраво виражений статевий диморфізм за екстер'єрними ознаками у породі.

Аналіз індексів формату та високоногості, які вказані у стандарті породи, підтвердив відповідність екстер'єру тварин параметрам бажаної собаки породи. Проте, за індексом довжини морди ($43,08 \pm 0,69\%$) спостерігається певна невідповідність національному стандарту, де зазначається, що співвідношення довжини морди до довжини голови має становити $\frac{1}{2}$.

У цілому, селекційна робота має позитивну динаміку, що вказує на достатньо сформоване у спадковому відношенні поголів'я породи, яке передає свої морфологічні ознаки екстер'єру, що зазначені у стандарті породи. Зважаючи на аналіз отриманих значень у вікових групах, необхідно проводити відбір тварин до племінного розведення, аби запобігти появі в породі собак із занадто легким кістяком, збільшених розмірів та високоногих, а деякі пункти діючого стандарту потребують доопрацювання.

Ключові слова: порода собак, одис, лінійні проміри, індекс тілобудови, статевий диморфізм, вік

RESEARCH ON THE EXTERIOR PARAMETERS OF DOGS OF THE NATIONAL ODIS BREED

S. V. Yehorchenkova, L. V. Bula*Sumy National Agrarian University (Sumy, Ukraine)*

Research was conducted on the exterior parameters of breeding dogs of the Odi ($n=29$) used for breeding over the past 10 years. The animals were evaluated using the standard measurement method accepted in dog breeding. The study aimed to evaluate the main linear measurements according to the sex and age of the animals, analyze body structure indices, and assess the compliance of the obtained values with the breed standard requirements.

It was found that the height at the withers in males and females (38.73 ± 0.40 cm and 35.31 ± 0.75 cm, respectively) is within the acceptable standard, and a small coefficient of variation ($C_v = 3.38-9.02\%$) indicates the uniformity of the dogs in the sample. According to the assessment of all measurements, males had statistically significant ($P \geq 0.95-0.999$) larger parameters

compared to similar indicators in females, which indicates a pronounced sexual dimorphism in the breed.

An analysis of the animals' format and high-leggedness indices, which are specified in the breed standard, also confirmed that the animals' exterior corresponded to the model of the desired dog breed. However, a question arose when calculating and analyzing the muzzle length index. The national standard states that the ratio of muzzle length to head length should be 1/2, but the corresponding index was $43.08 \pm 0.69\%$, indicating a slightly smaller muzzle than the cranial part of the head.

Overall, the breeding work shows a positive dynamic, indicating a sufficiently established genetically related population of the breed that transmits its morphological features of exterior that are specified in the breed standard. Also, considering the analysis of the values obtained in age groups, it is necessary to select animals for breeding to prevent the appearance of dogs with too light a skeleton, increased size, and long legs in the breed, and some points of the current standard need to be revised.

Keywords: dog breed, Odis, linear measurements, body structure index, sexual dimorphism, age

Вступ. У останні десятиліття ідея породистих собак піддається все більшій критиці та аналізу. Існує декілька інституцій, які визначають канони та рамки для всього кінологічного світу. Найбільш впливовішою є Міжнародна кінологічна федерація, яка на сьогоднішній день включає 100 членів та контракт-партнерів по всьому світу (по одному члену на країну). У своєму складі вона має спеціалізовану комісію з питань стандартів порід собак, яка постійно працює над моделлю «ідеального» стандарту та продовжує формувати основні орієнтири для кінологічної спільноти. Перша модель стандарту породи собак була прийнята у 1987 році, а у 2009 році у Відні Рішенням Генерального Комітету Міжнародної кінологічної федерації була скорегована. Після чого в окремі пункти поступово вносились додаткові зміни. Головним аспектом стало Рішення Генерального Комітету в Гельсінкі у жовтні 2013 року, де був оновлений пункт щодо важливих пропорцій тілобудови. Завдяки цьому кінологічна спільнота не має використовувати суб'єктивні терміни, такі як: «компактний», «розтягнутий» чи «квадратний» у документах, а спиратиметься на конкретні числові значення. Це дозволить більш обґрунтовано проводити племінну роботу та планувати селекційну програму тієї чи іншої породи (FCI, 2020, 2025).

Ключовим інструментом для кількісної оцінки поголів'я та вивчення функціональних характеристик тієї чи іншої породи є метод взяття промірів. Sutter et al. (2008) у своїх дослідженнях довели, що показники промірів (висота у холці і крижах, обхват і ширина грудей, висота кінцівки у лікті і т. п.) мають високу повторюваність у межах однієї породи. Чітке визначення точок вимірювання та повторюваність дослідів є критичним для порівняння отриманих даних. Саме це підтверджує їхню надійність як морфометричних показників.

Щодо об'єктивності результатів та важливості методологічної точності також зазначали Söder et al. (2025). Вони досліджували статистичну значущість вимірювань обхвату шиї, грудей та живота у собак. Аналізуючи отримані дані вони дійшли до висновку, що вимірювання обхвату всіх анатомічних місць були достовірними з невеликими похибками. Deabold et al. (2023) підтвердили отримані дані щодо надійності вимірювань на прикладі обхвату п'ястку у здорових тварин. На відміну від них, Smith et al. (2013) відмітили, що вимірювання плеча та стегна у лабрадорів ретриверів мали низьку достовірність. А тому можна зазначити, що відсутність навчання, неправильне визначення точок та інструментів взяття промірів можуть надавати недостовірні дані.

Крім того, метод промірів широко використовується у ветеринарній медицині. Так, наприклад, у собак породи кавалер кінг чарльз спанієль важко передбачити розвиток та прогресування міксоматозної хвороби мітрального клапана. Bagardi et al. (2021) довели, що деякі проміри тіла собак мають кореляційний зв'язок і певними клінічними ознаками хвороби.

Зокрема найцікавішим з отриманих результатів було те, що суб'єкти з більш короткою довжиною тіла і носа мали більшу інтенсивність серцевого шуму. Подібні роботи доводять, що метод промірів слугує не лише для опису екстер'єру, а може бути індикатором для клінічної діагностики.

Поширеність застосування цього підходу демонструють і дослідження з іншими видами свійських тварин. У великої рогатої худоби метод промірів та індексів є невід'ємним інструментом для оцінки екстер'єру та його зв'язку з продуктивністю. Наприклад, у дослідженні автохтонної тяглової худоби Індії було виконано 16 базових вимірювань. Зі 120 фенотипових кореляцій 55 були значущими, з яких 51 – позитивні. Розрахунковий коефіцієнт кореляції коливався від $-0,50$ (довжина тіла і ширина голови) до $0,85$ (обхват грудей і маса тіла). Це дозволило застосувати отримані дані для селекційних програм (Selvan et al., 2023).

Подібні результати наведено й у роботі науковців південно-західної Ефіопії, які аналізували індекси великої рогатої худоби. Автори відзначають, що співвідношення ширини крупу до ширини грудей може вказувати на молочний напрям продуктивності, а глибина грудей – на розвиток дихальної системи (Gelaye et al. 2022).

Велику роль показники індексів відіграють і у конярстві. У дослідженні коней породи Pantanal було визначено ряд параметрів, на основі яких розраховані зоотехнічні індекси. Аналіз отриманих даних показав також вплив статі та віку на аналізовані зміни. Ці індекси застосовуються для визначення типу конституції та передбачення їх функціонального застосування (Luiz et al., 2019; Mcmanus et al., 2008).

Дослідження коней з етнопорід Ефіопії також підтверджують інформативність індексів тіла. Автори розраховали 17 значень, завдяки яким було виявлено статеві та регіональні відмінності, що підкреслюють роль у селекції та адаптації (Guyo et al., 2024).

Такий аналіз інших видів тварин – дозволяє обґрунтувати користь методу промірів у більш широкому контексті. Вони служать важливими інструментами селекції, дозволяють зрозуміти біологічні та господарські особливості, дають змогу спрогнозувати продуктивність, а також клінічний стан. Вищезазначене вказує на те, що аналогічні підходи у собак – особливо щодо пропорцій – є функціонально значущими.

Об'єктом нашого дослідження є національна порода собак Одис. Це унікальне досягнення української кінології. Одис – декоративний собака, який поєднує врівноважений характер, міцне здоров'я та привабливу зовнішність. Порода була виведена в Україні і стала невід'ємною частиною національної селекційної роботи. Сьогодні ведеться активна робота з визнання породи Міжнародною кінологічною федерацією, що робить дослідження надзвичайно актуальним (Yehorchenkova, 2025).

У грудні 2008 року ОДИС отримав статус національно визнаної породи. З цього моменту Перша Національна порода України – ОДИС стала повноправним учасником кінологічних виставок. У 2017 році створено Національний Монопородний ОДИС-Клуб на чолі з Президенткою Іриною Бахаревою (Bakharieva, 2020).

Міжнародна кінологічна федерація встановлює чіткі вимоги для визнання нових порід. Заявка на тимчасове міжнародне визнання повинна подаватися національною кінологічною організацією країни походження породи. Необхідно надати дані про здоров'я, поведінку та характер породи, а також попередній стандарт породи, складений однією з офіційних мов FCI (англійською, французькою, німецькою або іспанською) (FCI, 2024). Враховуючи те, що у стандартах породи зазначаються конкретні числові дані щодо промірів і важливих пропорцій, наше дослідження є актуальним та важливим для національної та міжнародної кінологічної спільноти.

Метою нашого дослідження була порівняльна оцінка основних лінійних промірів відповідно до статі та віку собак, аналіз індексів тілобудови, а також відповідність отриманих значень до вимог стандарту породи.

Матеріали та методи досліджень. Дослідження проводились на племінному поголів'ї собак, які експонувались на міжнародних виставках собак всіх порід FCI-CACIB «Золоті во-

рота-2025» і «Україна-2025» (м. Київ), САС- всі породи «Біла акація-2025» і «Золотий берег-2025» (м. Одеса), а також собак приватних розплідників ВГО «Кінологічна Спілка України», які використовувались у племінному розведенні протягом попередніх 10 років.

Оцінка екстер'єру проводилась методом промірів та індексів, опрацювання отриманих результатів проводилося за використання біометричних методів (Khmelnychyi et al., 2011). Загальноприйняті у собаківництві індекси (масивності, формату, високоногості, костистості і грудний) дозволяють здійснити порівняльну оцінку тварин незалежно від їх абсолютного розміру. Тому завдяки цьому можна зробити висновок щодо однотипності отриманого поголів'я. Крім того, враховуючи важливі пропорції стандарту також були розраховані індекси довгоголовості та індекс довжини морди, що розраховуються за формулами (Urošević & Drobnjak, 2019; Bussadori et al., 2018):

1. Індекс довгоголовості – один з пропорційних індексів, відображає співвідношення черепної частини до загальних розмірів тіла і визначається за формулою 1:

$$\text{Індекс довгоголовості} = \frac{\text{Довжина голови}}{\text{Висота в холці}} \times 100\% \quad (1)$$

2. Індекс довжини морди характеризує тип конституції черепа, використовується для стандартизації екстер'єру та розраховується за формулою 2:

$$\text{Індекс довжини морди} = \frac{\text{Довжина морди}}{\text{Довжина голови}} \times 100\% \quad (2)$$

Різницю між середньоарифметичними показниками статистичних даних досліджуваних груп, що порівнювалися між собою, позначали D_m .

Статистична обробка даних проводилась за допомогою програмного забезпечення фірми "Microsoft" (операційна система "Windows-10", електронні таблиці "Excel"), за використання формул, що наведені в посібнику Ladyka et al. (2023).

Результати досліджень. У результаті виконаних досліджень було взято проміри у 29 собак, які є племінним ядром поголів'я на цей час та на думку кінологів, що працюють з собаками цієї породи. Всі досліджувані тварини є типовими представниками породи Одіс.

Відповідно до стандарту породи пси дещо більші, ніж суки. А тому розраховано не лише загальні значення по породі, але й окремо за статтю. Піддослідна група розподілена за статевим диморфізмом у відсотковому відношенні 38% псів до 62% сук, що проілюстровано діаграмою (рис. 1).

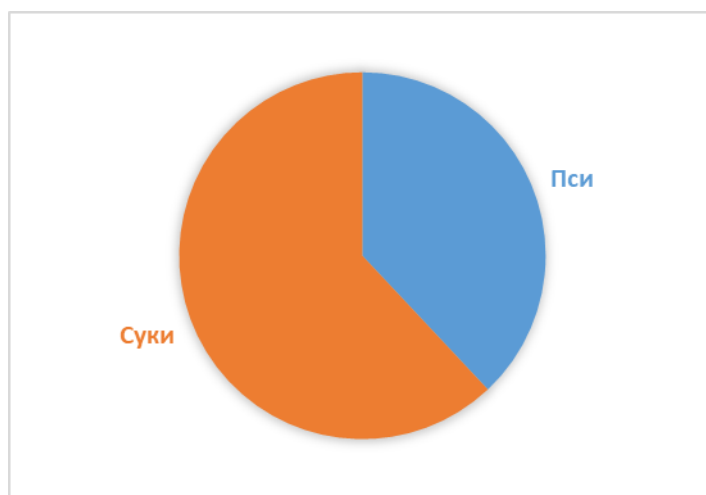

Рис. 1. Співвідношення псів та сук у загальній вибірці, %

Стандарт породи визначає деякі відмінності між тілобудовою псів та сук (UKU, 2018). Так, наприклад, зазначено, що ідеальна висота в холці для псів – 37 см (з допустимим відхиленням ± 2 см) та сук – 35 см з таким самим допуском. Отримані дані щодо промірів представлені в таблиці 1.

1. Статевий диморфізм лінійних промірів племінного поголів'я собак породи Одис Кінологічної Спілки України, см

№ з/п	Промір	Все поголів'я, n = 29		Пси, n = 11		Суки, n = 18	
		M ± m	Cv, %	M ± m	Cv, %	M ± m	Cv, %
1.	Висота в холці	36,60 ± 0,58	8,48	38,73 ± 0,40	3,38	35,31 ± 0,75***	9,02
2.	Висота в крижах	35,07 ± 0,50	7,72	36,73 ± 0,37	3,30	34,06 ± 0,68**	8,48
3.	Коса довжина тулубу	40,26 ± 0,60	8,03	42,64 ± 0,65	5,06	38,81 ± 0,69***	7,54
4.	Висота у лікті	18,60 ± 0,35	10,12	19,91 ± 0,37	6,13	17,81 ± 0,42***	10,02
5.	Глибина грудей	17,45 ± 0,37	11,50	18,77 ± 0,57	9,99	16,64 ± 0,39**	9,93
6.	Обхват грудей	43,29 ± 0,69	8,63	47,05 ± 0,54	3,79	41,00 ± 0,60***	6,19
7.	Ширина грудей спереду	12,14 ± 0,29	12,83	13,27 ± 0,51	12,65	11,44 ± 0,24**	8,72
8.	Обхват п'ястка	8,38 ± 0,29	18,71	10,05 ± 0,33	11,01	7,36 ± 0,16***	8,96
9.	Довжина голови	15,86 ± 0,23	7,67	16,82 ± 0,42	8,23	15,28 ± 0,14**	3,92
10.	Довжина морди	6,84 ± 0,16	12,82	7,36 ± 0,26	11,80	6,53 ± 0,17*	11,29
11.	Ширина голови у вилицях	9,76 ± 0,20	10,84	10,36 ± 0,41	13,14	9,39 ± 0,14*	6,47

Примітка: * – $P \geq 0,95$, ** – $P \geq 0,99$, *** – $P \geq 0,999$ – вірогідність різниці між псами і суками

З отриманих даних можна зробити висновки, що висота в холці у псів та сук ($38,73 \pm 0,40$ см і $35,31 \pm 0,75$ см відповідно) знаходяться у допустимих межах стандарту, а невеликий коефіцієнт варіації свідчить про однотипність собак вибірки. Також необхідно відмітити, що за всіма показниками пси мали статистично вірогідно ($P \geq 0,95$ – $0,999$) більші показники промірів порівняно до сук, що вказує на яскраво виражений статевий диморфізм в породі.

Аналізуючи коефіцієнти варіації, виявлено підвищення значення у загальній вибірці за такими промірами, як глибина та ширина грудей спереду, довжина морди та ширина голови у вилицях. Саме за цими показниками найбільше прослідковується статевий диморфізм серед досліджуваного поголів'я.

Найбільше значення коефіцієнт варіації має у розрахунках середнього арифметичного значення обхвату п'ястка. Враховуючи значення за статтю, можна зробити висновок, що у псів прослідковується тенденція до більш масивної тілобудови.

Проведений аналіз підтвердив, що у псів показники довжини та ширини голови мають вищі параметри відносно показників у сук (довжина голови $D_M = 1,54$ см при $P \geq 0,99$; ширина голови у вилицях $D_M = 0,97$ см, $P \geq 0,95$). Це обумовлює більш масивну і пропорційно виражену будову голови, характерна особливість будови якої завжди зазначається у стандартах порід.

Отже, результати свідчать про те, що у загальній вибірці чітко прослідковується статевий диморфізм.

Для більш детального аналізу були розраховані зоотехнічні індекси тілобудови. Повертаючись до вимог, зазначених в стандарті породи, ми зробили акценти на індексах, числові значення яких представлені у таблиці 2.

2. Індекси тілобудови дослідженого поголів'я собак породи Одис, %

№ з/п	Індекс	Все поголів'я, n = 29		Пси, n = 11		Суки, n = 18	
		M ± m	Cv, %	M ± m	Cv, %	M ± m	Cv, %
1.	Формату	110,12 ± 0,79	3,84	110,07 ± 0,99	2,97	110,15 ± 1,14	4,37
2.	Високоногості	50,81 ± 0,46	4,89	51,43 ± 0,92	5,93	50,43 ± 0,49	4,11
3.	Масивності	118,46 ± 1,19	5,43	121,51 ± 1,04	2,84	116,60 ± 1,69*	6,15
4.	Костистості	22,87 ± 0,65	15,29	25,93 ± 0,79	10,15	21,01 ± 0,59***	11,99
5.	Грудний	47,69 ± 0,72	8,12	48,44 ± 1,29	8,82	47,24 ± 0,86	7,75
6.	Довжини морди	43,08 ± 0,69	8,58	43,76 ± 1,10	8,33	42,66 ± 0,89	8,83
7.	Довгоголовості	43,51 ± 0,65	8,03	43,42 ± 0,94	7,19	43,57 ± 0,89	8,70

Примітка: * – $P \geq 0,95$, *** – $P \geq 0,999$ – вірогідність різниці між псами і суками

Індекс формату показує співвідношення косої довжини тулуба до висоти в холці та має бути в межах 110–112%, при чому суки можуть бути трохи довші за псів. Отримані дані підтверджують відповідність стандарту породи (середнє значення по поголів'ю $110,12 \pm 0,79$ із невеликим коефіцієнтом варіації у 3,84%). Проте, говорити про статевий диморфізм за цим показником ми не можемо, так як різниця між цими значеннями статистично не вірогідна.

Висота у лікті має становити приблизно $\frac{1}{2}$ від висоти в холці. Провівши математичні розрахунки бачимо, що отримані результати знаходяться в зазначених межах, у відсотковому співвідношенні це $50,81 \pm 0,46\%$ ($C_v = 4,89\%$, що свідчить про однотипність тварин).

За стандартом породи довжина голови має складати біля 40% від висоти в холці. Отримані результати дещо більші ($43,51 \pm 0,65\%$), проте враховуючи, що це декоративна порода і має невеликий розмір, незначне подовження морди у співвідношенні до висоти у холці дає більший відсоток порівняно до аналогічного відхилення у великих порід.

Найбільшою розбіжністю із стандартом породи характеризувалося співвідношення довжини морди до загальної довжини голови. Зазначається, що вона має становити $\frac{1}{2}$, проте відповідний індекс був $43,08 \pm 0,69\%$. Якщо візуально оцінювати собак, то неозброєним оком видно, що морда є трохи меншою порівняно до черепної частини голови. Тому, враховуючи екстер'єр голови сучасного племінного поголів'я, і зважаючи на те, що порода знаходиться ще у стані формування, доцільним є ввести зміни до стандарту породи щодо формування пропорцій голови.

Крім того, у собаківництві для порівняння розвитку собак однієї породи звичайно розраховують наступні індекси: масивності – відображає загальний розвиток тулуба, костистості – міцність скелета та грудний – ступінь глибини грудної клітини. І хоча в чинному стандарті Одисів ці індекси не регламентовані, вони залишаються інформативними для племінної роботи. Зазначимо, що статистично вірогідною була різниця середнього арифметичного показника промірів між групами псів та сук тільки за оцінкою індексу масивності ($D_M = 4,91\%$, $P \geq 0,95$) та костистості ($D_M = 4,92\%$, $P \geq 0,999$). Отримані результати узгоджуються з вищезазначеними промірами і додатково підтверджують, що пси мають більш виражені ознаки, пов'язані з розмірами та міцністю статури.

Наступним етапом досліджень став аналіз промірів відповідно до вікових груп. Враховуючи те, що для затвердження стандарту породи на міжнародному рівні необхідно представити поголів'я, що отримане за останні п'ять років, нами було прийнято рішення розподілити собак за віком до 5 років та відповідно старше зазначеного віку. Для кращого сприйняття вибірка відповідно до віку зазначена на рисунку 2.

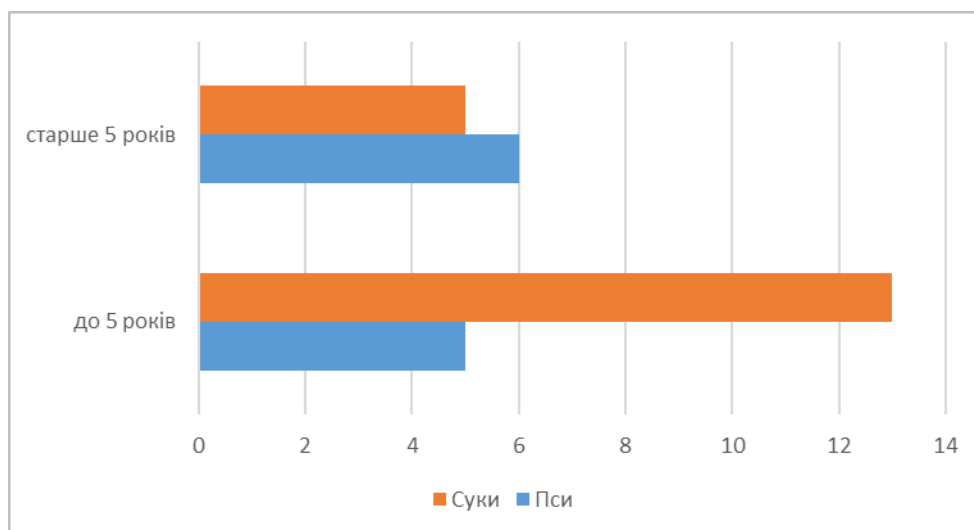

Рис. 2. Співвідношення псів і сук у вибірці відносно вікових груп, гол.

Завдяки отриманим даним можна прослідкувати тенденцію щодо вектору руху селекційної роботи та можливості її корегування. Отримані результати, що зображені в таблиці 3, свідчать про відносну стабільність морфологічних ознак у популяції незалежно від віку. Це вказує на достатньо сформоване у спадковому відношенні поголів'я породи, яке передає свої морфологічні ознаки екстер'єру, що зазначені у стандарті породи. Проте необхідно відмітити деякі зміни, що потребують особливої уваги при оцінці племінного поголів'я та підборі потенційних племінних пар.

Так, ми бачимо, що у псів в середньому трохи збільшилась висота у холці ($39,10 \pm 0,78$ см порівняно до $38,42 \pm 0,35$ см). Різниця ще не вірогідна, але показник вже знаходиться на крайній межі росту у холці для псів, яка зазначена у стандарті. Також необхідно відмітити, що статистично вірогідними були різниця показника висоти кінцівки у лікті ($D_M = 1,63$ см, $P \geq 0,95$) та ширини грудей спереду ($D_M = 2,43$ см, $P \geq 0,99$) у псів різного віку, що показує тенденцію до збільшення розмірів псів. На що обов'язково необхідно звертати увагу, враховуючи, що порода позиціонується як декоративна

Результати аналізу індексів тілобудови у тварин досліджуваних груп (табл. 4), згрупованих за віком, показали, що різниця між значеннями індексів формату, довжини морди, високоногості та довгоголовості наявна, проте не є статистично вірогідною ($P < 0,95$). Отже, це свідчить про відносну стабільність показників екстер'єру незалежно від віку тварин.

Статистично значущим була різниця між віковими групами за показником індексу костистості, яка становила по всьому поголів'ю 2,91% ($P \geq 0,95$), а у псів – 3,5% ($P \geq 0,95$). Тобто собаки старше 5 років були більш костистими і з міцним скелетом.

Ідентична ситуація з отриманою різницею оцінки індексу масивності, де старші собаки є більш масивними у порівнянні з молодшими, як у загальній вибірці ($D_M = 5,27\%$, $P \geq 0,95$), так і у групі псів ($D_M = 4,32\%$, $P \geq 0,95$). Це свідчить про те, що простежується тенденція до відбору собак з більш сухим типом конституції.

Подібні риси свідчать про формування екстер'єру, який притаманний декоративним породам. А враховуючи те, що Одіс планується до реєстрації у 9 групі Міжнародної кінологічної федерації (той-породи та собаки-компанйони), то можна відзначити, що селекційна робота має позитивну динаміку.

Проте слід зазначити, що деякі отримані результати, такі як індекс довжини морди, потребують більш детального доопрацювання і внесення змін до існуючого стандарту. Також при відборі тварин до племінного розведення необхідно приділити особливу увагу такій ознаці, як висота в холці, для запобігання появі у породі тварин збільшених розмірів та занадто високоногих з легким кістяком.

Висновки. Результати досліджень підтверджують, що в цілому селекційна робота проводиться за правильним напрямком. Про це свідчать отримані дані лінійних промірів, які у більшості випадків відповідають чинному стандарту породи.

Проте слід звернути увагу, на ряд показників, різниця за якими у порівняльних вікових групах наразі не є статистично достовірною, але вже прослідковується тенденція до змін. Яскравим прикладом є показник висоти в холці, значення промірів за яким у молодих псів має невелике, але збільшення. Тому якщо говорити про перспективи розвитку породи, на це треба звернути особливу увагу. Це ж саме стосується і індексу високоногості, так як при не правильному плані племінної роботи, ми можемо отримати високоногих собак із занадто легким кістяком. Встановлена невідповідність індексу довжини голови вказує на необхідність оновлення відповідного пункту діючого стандарту породи Одіс.

Отримані результати щодо оцінки екстер'єру собак породи Одіс потрібно враховувати при розробці плану в'язок на наступні роки.

3. Мінливість лінійних промірів племінного поголів'я собак породи Одіс Кінологічної Спілки України, см

№ з/п	Промір	Все поголів'я				Пси				Суки			
		до 5 років, n = 18		старше 5 років, n = 11		до 5 років, n = 5		старше 5 років, n = 6		до 5 років, n=13		старше 5 років, n = 5	
		M ± m	Cv, %	M ± m	Cv, %	M ± m	Cv, %	M ± m	Cv, %	M ± m	Cv, %	M ± m	Cv, %
1.	Висота в холці	36,81 ± 0,70	8,06	36,27 ± 1,04	9,48	39,10 ± 0,78	4,47	38,42 ± 0,35	2,24	35,30 ± 1,04	10,63	33,70 ± 1,64	10,88
2.	Висота в крижах	35,14 ± 0,63	7,64	34,95 ± 0,87	8,23	36,80 ± 0,73	4,47	36,67 ± 0,36	2,39	33,90 ± 0,88	9,35	32,90 ± 1,42	9,64
3.	Коса довжина тулубу	40,31 ± 0,78	8,21	40,18 ± 0,98	8,11	43,20 ± 1,39	7,21	42,17 ± 0,40	2,33	38,90 ± 1,06	9,85	37,80 ± 1,57	9,29
4.	Висота ноги у лікті	18,86 ± 0,46	10,40	18,18 ± 0,53	9,63	20,80 ± 0,49	5,27	19,17 ± 0,31*	3,93	17,50 ± 0,46	9,48	17,00 ± 0,87	11,39
5.	Глибина грудей	17,00 ± 0,47	11,68	18,18 ± 0,57	10,46	18,00 ± 1,14	14,16	19,42 ± 0,35	4,44	16,80 ± 0,42	9,08	16,70 ± 0,78	10,50
6.	Обхват грудей	42,81 ± 0,84	8,35	44,09 ± 1,22	9,14	46,60 ± 1,20	5,75	47,42 ± 0,20	1,04	41,80 ± 0,72	6,19	40,10 ± 0,87	4,86
7.	Ширина грудей спереду	12,36 ± 0,43	14,80	11,77 ± 0,28	7,91	14,60 ± 0,56	8,53	12,17 ± 0,44**	8,88	11,60 ± 0,25	7,71	11,30 ± 0,20	3,96
8.	Обхват п'ястка	8,00 ± 0,29	15,61	9,00 ± 0,57	20,93	9,40 ± 0,58	13,77	10,58 ± 0,24	5,52	7,40 ± 0,18	8,81	7,10 ± 0,19	5,89
9.	Довжина голови	15,64 ± 0,29	7,74	16,23 ± 0,36	7,34	16,60 ± 0,81	10,94	17,00 ± 0,43	6,17	15,10 ± 0,15	3,63	15,30 ± 0,20	2,92
10.	Довжина морди	6,75 ± 0,22	13,97	7,00 ± 0,23	11,07	7,10 ± 0,56	17,54	7,58 ± 0,15	4,96	6,60 ± 0,25	13,55	6,30 ± 0,20	7,10
11.	Ширина голови у вилицях	9,83 ± 0,19	8,18	9,64 ± 0,43	14,69	10,60 ± 0,29	6,15	10,17 ± 0,74	17,78	9,40 ± 0,23	8,74	9,00 ± 0,00	0,00

Примітка: * – $P \geq 0,95$, ** – $P \geq 0,99$, *** – $P \geq 0,999$ – вірогідність різниці між віковими групами

4. Динаміка індексів тілобудови собак породи Одіс залежно від віку та статі, %

№ з/п	Індекс	Все поголів'я				Пси				Суки			
		до 5 років, n = 18		старше 5 років, n = 11		до 5 років, n = 5		старше 5 років, n = 6		до 5 років, n = 13		старше 5 років, n = 5	
		M ± m	Cv, %	M ± m	Cv, %	M ± m	Cv, %	M ± m	Cv, %	M ± m	Cv, %	M ± m	Cv, %
1.	Формату	109,33 ± 1,15	4,45	110,95 ± 0,88	2,62	110,42 ± 2,06	4,16	109,78 ± 0,84	1,87	109,30 ± 1,42	4,69	112,35 ± 1,51	3,00
2.	Високоногості	51,22 ± 0,71	5,88	50,13 ± 0,31	2,03	53,28 ± 1,63	6,86	49,88 ± 0,52	2,55	50,43 ± 0,68	4,84	50,43 ± 0,27	1,21
3.	Масивності	116,46 ± 1,47	5,35	121,73 ± 1,67*	4,54	119,15 ± 1,34	2,52	123,47 ± 1,03*	2,05	115,42 ± 1,92	6,00	119,64 ± 3,42	6,39
4.	Костистості	21,77 ± 0,69	13,52	24,68 ± 1,12*	15,01	24,00 ± 1,23	11,48	27,53 ± 0,40*	3,57	20,91 ± 0,73	12,51	21,26 ± 1,12	11,82
5.	Грудний	46,22 ± 0,97	8,87	50,11 ± 0,53**	3,53	45,90 ± 2,19	10,69	50,56 ± 0,95	4,60	46,34 ± 1,10	8,55	49,57 ± 0,27*	1,23
6.	Довжини морди	43,09 ± 1,03	10,11	43,06 ± 0,74	5,68	42,69 ± 2,32	12,15	44,66 ± 0,70	3,84	43,24 ± 1,17	9,76	41,14 ± 0,75	4,09
7.	Довгоголовості	42,65 ± 0,83	8,21	44,93 ± 0,95	6,99	42,44 ± 1,85	9,75	44,23 ± 0,82	4,57	42,73 ± 0,95	7,98	45,76 ± 1,89	9,25

Примітка: * – $P \geq 0,95$, ** – $P \geq 0,99$, *** – $P \geq 0,999$ – вірогідність різниці між віковими групами

REFERENCES

- Bagardi, M., Saura, M., Poggi, M., Vignoli, M., Stefani, A., Monzani, E., & Bussadori, C. (2021). Influence of morphometry on echocardiographic measurements in Cavalier King Charles spaniels: An inverse probability weighting analysis. *Veterinary Sciences*, 8(10), 205. <https://doi.org/10.3390/vetsci8100205>
- Bakharieva, I. (2020). Odis – ukrainska natsionalna poroda sobak [Odis – Ukrainian national dog breed]. *Club Dogs*, 1, 194–204. [In Ukrainian]
- Bussadori, C. M., Newton, H., Reeve, H., & Poulson, L. (2018). Morphogenesis of Canine Chiari Malformation and Secondary Syringomyelia: A Study of Craniofacial Morphometry Using CT Imaging. *Frontiers in Veterinary Science*, 5, 171. <https://doi.org/10.3389/fvets.2018.00171>
- Deabold, K., Harriz, J., Madeiros, B., Davies, W., Shmalberg, J., & Miscioscia, E. (2023). Inter- and intra-observer reliability of thoracic limb circumference measurement methods in sound dogs. *Frontiers in Veterinary Science*, 10, 1172033. <https://doi.org/10.3389/fvets.2023.1172033>
- Fédération Cynologique Internationale. (2020). *FCI model standart*. <https://www.fci.be/medias/FCI-REG-RGT-STA-MOD-ANN-006-en-12533.docx>
- Fédération Cynologique Internationale. (2024). *FCI regulations for the recognition of new breeds*. <https://www.fci.be/medias/FCI-REG-RGT-PNR-ANN-005-en-10686.pdf>
- Fédération Cynologique Internationale. (2025). *Presentation of our organization*. <https://www.fci.be/en/Presentation-of-our-organisation-4.html>
- Gelaye, G., Baye, M., Masho, W., Begna, R., & Admasu, Z. (2022). Morphometric traits and structural indices of indigenous cattle reared in Bench Sheko zone, southwestern Ethiopia. *Heliyon*, 8(8), e10188. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2022.e10188>
- Guyo, M., Tareke, M., Tonamo, A., Bediye, D., & Defar, G. (2024). Evaluations of morphometric traits and body conformation indices of horse ecotypes reared in the highlands of Bale Eco-Region, Ethiopia. *Veterinary Medicine and Science*, 10(6), e70114. <https://doi.org/10.1002/vms3.70114>
- Khmelnichiy, L. M., Suprun, I. O., & Salohub, A. M. (2011). *Osnovy henetyky tvaryn z biometriieiu* [Fundamentals of Animal Genetics with Biometrics]. Vyd-vo PP Vinnychenko M. D., FOP Domenko V. V. [In Ukrainian].
- Ladyka, V. I., Khmelnichiy, L. M., & Povod, M. G. (2023). *Tekhnolohiia vyrobnytstva I pererobky produktii tvarynnystva: pidruchnyk dlia aspirantiv* [Technology of production and processing of livestock products: a textbook for graduate students]. Oldi+. [In Ukrainian].
- Luiz, M. A., Senna, D., Padilha, F. G. F., Nogueira, W. A., Fonseca, A. B., & de Mello, M. F. V. (2019). Morphometric measurements and zootechnical indices of the Pantanal in race horses of different ages and gender. *Tropical Animal Health and Production*, 51(8), 2145–2151. <https://doi.org/10.1007/s11250-019-01910-5>
- McManus, C. M., Santos, S. A., da Silva, J. A., Louvandini, H., Abreu, U. G. P., Sereno, J. R. B., & Mariate, A. S. (2008). Body indices for the Pantaneiro horse. *Brazilian Journal of Veterinary Research and Animal Science*, 45(5), 362–370.
- Selvan, A. S., Thangaraj, S., Dash, S., Karthikeyan, A., & Karthickeyan, S. M. K. (2023). Multivariate analysis of morphometric traits of Malaimadu cattle–Autchthonous draft cattle of south India. *Tropical Animal Health and Production*, 55, 369. <https://doi.org/10.1007/s11250-023-03790-2>
- Smith, T. J., Baltzer, W. I., Jelinski, S. E., & Salinardi, B. J. (2013). Inter- and intratester reliability of anthropometric assessment of limb circumference in Labrador Retrievers. *Veterinary Surgery*, 42(3), 316–321. <https://doi.org/10.1111/j.1532-950X.2013.01102.x>
- Söder, J., Ehnberg, L., Löfberg, E., Höglund, K., & Bergh, A. (2025). Intra- and inter-observer reliability of girth measurements of the neck, chest, and abdomen in dogs. *Frontiers in Veterinary Science*, 12, 1546951. <https://doi.org/10.3389/fvets.2025.1546951>

- Sutter, N. B., Mosher, D. S., Gray, M. M., & Ostrander, E. A. (2008). Morphometrics within dog breeds are highly reproducible and dispute Rensch's rule. *Mammalian Genome*, 19(10–12), 713–723. <https://doi.org/10.1007/s00335-008-9153-6>
- Ukrainian Kennel Union. (2018). *Odis breed standard*. https://uku.com.ua/standard/standard_ua.html
- Urošević, M., & Drobnjak, D. (2019). Basic morphometric parameters of the Macedonian Shepherd Dog (Karaman): Body format index, head length index, skull length index, muzzle length index. *Multidisciplinary Research Journal*, 5(12), 1–12.
- Yehorchenkova, S. (2025). Formation and prospects for international recognition of the national dog breed Odis. *Aktualni problemy tvarynnytstva ta innovatsiini shliakhy yikh vyrishennia v suchasnykh umovakh* [Proceedings of the All-Ukrainian scientific-practical conference of scientists, lecturers and postgraduate students, April 22–23, 2025] (с. 200–203). Kharkiv.

Одержано редколегією 01.08.2025 р.

Прийнято до друку 21.08.2025 р.